

bekleşür - bekleşmek).

تۆرپۈشدى تۆرپۈشدى: "الْمِنْكَ بَرَا يَغَاخ رُبْشُدِي" ol mening birle yığaç tۆrپۈشدى = o, benimle ağaç tۆrپۈlemekte yarıştı". Yardım da böyledir; (رُبْشُدِي - رُبْشُدِي تۆرپۈشۈر - تۆرپۈشمەك).

تېرەشدى تېرەشدى: "كېشى قەغ تېرەشدى" kişi kamuğ tepreşdi = bütün halk tepreşti, kaynaştı". Her tepreşen, kaynaşan şey için de böyle denir. (تېرەشۈر - تېرەشۈر تېرەشۈر - تېرەشمەك).

Şu parçada da gelmiştir:

الْقَرْمَعُ قَيْشِنِ اِنَا ز اَشْلِقُ رِغْ اِنِ اِنَا ز
يَقْلُقُ يَغِي مَنَا تِنَا ز سَنَ كَلِبَنُ تَبْرَشُورُ

Ol kar kamuğ kışın iner
Aşlık tarığ anın öner
Yawlak yağı mende tınar
Sen keliben tepreşür

"Bütün kar kışın iner, yemeklik buğday onunla biter, yavuz duşman bende dinlenir, sen gelince tepreşir".

(Yazla kışın karşılıklı koşma söylemesini anlatarak diyor ki: Kar ve yağmur kışta iner, bu yüzden yazın yeygi biter, duşman kışın durur, savaşmaz. Ey yaz ! sen geldiğinde o kımıldanır).

تالپىشدى تالپىشدى: "مُشَلار قەغ تالپىشدى" kuşlar kamuğ talpışdı = kuşlar bütün talpıştı", (kuşlar

"Yiğitlenip seğırtti; askerini, atını koşturdu; bütün bizi şaşkırttı; böyle askere kim dayanır ?".

(Savaşta saldıran bir adamı anlatarak diyor ki: O, yiğitlik gösterdi, bizim üzerimize atı ve adamıyla saldırdı, yaptığı işle bizi hayrete düşürdü. Böyle bir askere kim karşı koyabilir ?).

چۆمقۇلاندی چۆمقۇلاندی: "yılan چۆمقۇلاندی = yılan çöreklandı", (چۆمقۇلاندی - چۆمقۇلاندی), چۆمقۇلاندی - چۆمقۇلاندی).

چۆمقۇلاندی چۆمقۇلاندی: "kişi چۆمقۇلاندی = adam, herkesi yeren, koğucu, dedikoducu oldu", (چۆمقۇلاندی - چۆمقۇلاندی), چۆمقۇلاندی - چۆمقۇلاندی).

سۆمقۇلاندی سۆمقۇلاندی: "er سۆمقۇلاندی = adam sağmal koyun sahibi oldu", (سۆمقۇلاندی - سۆمقۇلاندی), سۆمقۇلاندی - سۆمقۇلاندی).

قېمقۇلاندی قېمقۇلاندی: "kişi قېمقۇلاندی = sadak kapaklandı", (قېمقۇلاندی - قېمقۇلاندی), قېمقۇلاندی - قېمقۇلاندی).

قۇرۇقلاندی قۇرۇقلاندی: "تاغ قۇرۇقلاندی = dağın girintisi, çıkıntısı, sert yerleri çoğaldı", (قۇرۇقلاندی - قۇرۇقلاندی), قۇرۇقلاندی - قۇرۇقلاندی).

قۇرۇقلاندی قۇرۇقلاندی: "er قۇرۇقلاندی = adam kısırak sahibi oldu", (قۇرۇقلاندی - قۇرۇقلاندی), قۇرۇقلاندی - قۇرۇقلاندی).

قۇرۇقلاندی قۇرۇقلاندی: "er قۇرۇقلاندی = adam

Karluk kılığına girdi". Karluk, Türkmenlerden bir bölüktür ; (قَرْلُقُنَاقْ - قَرْلُقُنَاقْ) karluklanur - karluklanmak).

قِيچاقلاندی kıwçaklandı: "Ar qıwçaklandı = adam Kıpçak kılığına girdi ve Kıpçak huyu ile huylandı, Kıpçaklaştı", (قِيچاقلاندی - قِيچاقلاندی) kıwçaklanur - kıwçaklanmak).

مُونچۇقلاندی monçuklandı: "Kız monçuklandı = kız boncuklandı", (câriye, takma süs, gerdanlık, boncuk gibi şeyler sahibi oldu); (مُونچۇقلاندی - مُونچۇقلاندی) monçuklanur - monçuklanmak).

مانچۇقلاندی mançuklandı: "Ar tonın mançuklandı = adam elbisesini heybeye koydu ve onu eğerin arkasına astı", (مانچۇقلاندی - مانچۇقلاندی) mançuklanur - mançuklanmak [+].

پۇرچەكلەندى pürçeklendi: "At pürçeklendi = at pürçeklendi, atın yelesi çıktı". İnsanın kesmesi (perçemi, kâkülü) çıktığı zaman da böyle denir; (پۇرچەكلەندى - پۇرچەكلەندى) pürçeklenür - pürçeklenmek).

تۇرمەكلەندى türmeklendi: "Ötme türmeklendi = ekmekten dürüm yapıldı", (ekmeğin içersine yumurta, kıyma gibi şeyler konarak dürüm yapıldı); (تۇرمەكلەندى - تۇرمەكلەندى) türmeklenür - türmeklenmek).

[+] Basma nüshada (mançuklanur - mançuklanmak) şeklinde olan bu kelimeler yazma nüshada (munçuklanur - munçuklanmak) şeklindedir, yanlıştır. Bk. Dv.I, 395,12. B. A.

تشلکلندی tewlükledi: "آز تشلکلندی er tewlükledi = adam kendini hilekârlardan saydı ve onların yolunu tuttu", (تشلکلنور - تشلکلنات) tewlüklenür - tewlüklenmek).

چکرکلندی çükreledi: "قچکرکلندی kul çükreledi = köle yünden elbise sahibi oldu ve giydi", (چکرکلنور - چکرکلنات) çükrelenür - çükrelenmek).

چلپکلندی çelpeklendi: "کوزچلپکلندی köz çelpeklendi = göz çapaklandı", (چلپکلنور - چلپکلنات) çelpeklenür - çelpeklenmek).

بکسکلندی büksükledi: "قیز بکسکلندی kız büksükledi = kızın memesi tomurdu", (بکسکلنور - بکسکلنات) büksüklenür - büksüklenmek).

کیرپکلندی kirpükledi: "آنک کوزی کیرپکلندی anıñ közi kirpükledi = onun gözünde kötü kıl bitti", (کیرپکلنور - کیرپکلنات) kirpüklenür - kirpüklenmek).

کچکلندی keңekledi: "آز کچکلندی er keңekledi = adam Keңek kılığına girdi, Keңekleştii". Bunlar Türkten bir bölüktür; (کچکلنور - کچکلنات) keңeklenür - keңeklenmek).

کۈنچکلندی küñüklendi: "تون کۈنچکلندی ton küñüklendi = elbiseye yaka yapıldı", (کۈنچکلنور - کۈنچکلنات) küñüklenür - küñüklenmek).

بچکلندی beçkendi: "آز بچکلندی er beçkendi = adam savaş günü belge takındı". Başkası da böyledir; (بچکلنور - بچکلنات) beçkemlenür - beçkemlenmek).

تُرْبُنْلَانْدِي turbunlandı: "أَرْتُرْبُنْلَانْدِي er turbunlandı = adam bir şey hakkında araştırmada bulundu", (تُرْبُنْلَانُور-تُرْبُنْلَانُور turbunlanur - turbunlanmak).

كِرْشَنْلَانْدِي kirşenlendi: "أُرَاغُتْ كِرْشَنْلَانْدِي uragut kirşenlendi = kadın yüzüne düzgün süründü"; (كِرْشَنْلَانُور) كِرْشَنْلَانُور kirşenlenür - kirşenlenmek).

تُرْكُونْلَانْدِي türkünlendi: "أَلْ بُوَأْفِي تُرْكُونْلَانْدِي ol bu ewni türkünlendi = o, bu evi kendi evi saydı ve oturdu", (تُرْكُونُور-تُرْكُونُور türkünlenür - türkünlenmek).

تُشْكُونْلَانْدِي tüşkünlendi: "تَاغْ تُشْكُونْلَانْدِي tağ tüşkünlendi = dağda kitre ağacı çoğaldı", (تُشْكُونُور-تُشْكُونُور tüşkünlenür - tüşkünlenmek).

غِيْغُونْلَانْدِي giwgünlendi: "أَلْ بُوَأشِغْ غِيْغُونْلَانْدِي ol bu aşığ giwgünlendi = o, bu aşı vücade yarar buldu", (غِيْغُونُور-غِيْغُونُور giwgünlenür - giwgünlenmek).

سُكْمَنْلَانْدِي sökmenlendi: "أَرَسُكْمَنْلَانْدِي er sökmenlendi = adam kahramanlaştı, kendini kahramanlardan saydı", (سُكْمَنْلَانُور-سُكْمَنْلَانُور sökmenlenür - sökmenlenmek).

Bu ayırmadan emir sıygası altı harflidir: "كِرْشَنْلَانُور" sökmenlen", "كِرْشَنْلَانُور" sökmenlen", "كِرْشَنْلَانُور" sökmenlen", "كِرْشَنْلَانُور" sökmenlen", "كِرْشَنْلَانُور" sökmenlen", "كِرْشَنْلَانُور" sökmenlen gibi ki, "yiğitlen" ve "düzgün sürün" demektir.

Bu bölüm dört yolda yürür :

Birincisi: Kendisini, adı verilen şeyin cümlesinden saymak ve on-

ların kılığını almak anlamına gelir :
"أَرَقِفْأَقْلَنْدَى" er kıfçaklandı", "أَرَأْغْرَقْلَنْدَى"
er oğraklandı" gibi ki, "adam Kıpçak
kılığına girdi", "adam Oğrak kılığına
girdi" demektir.

İkincisi: Adı verilen şeyi e-
dinmek, ona sahip olmak anlamınadır :
"أَرَزِرْمَقْلَنْدَى" er kısraklandı", "أَرَزِرْمَقْلَنْدَى"
er yarmaklandı" gibi ki, "adam kısrak
sahibi oldu", "adam para sahibi oldu"
demektir.

Üçüncüsü: Dört harfli isimden
yapılan bir fiil olmaktır: "أَنْكُ كُوزَى جَلْبَكْلَنْدَى"
anınğ közi çelpeklendi = onun güzü ça-
paklandı", "أَنْكُ كُوزَى كِرْبَكْلَنْدَى" anınğ közi
kirpüklendi = onun gözünde kötü kıl
bitti" demektir.

Dördüncüsü : Kelime kendi öz
manasına gelmektir: "تَرْبُرْجَقْلَنْدَى" ter
burçaklandı", "تَرْبُرْجَقْلَنْدَى" yılan çökmak-
landı" gibi ki "ter burçak burçak ol-
du", "yılan çöreklendi" demektir.

Altı harfli fiillerin hepsi
-bu çeşitte olduğu gibi- dört harfli
isimlerden yapılır; kendi başına bir
fiil olmaz.

İki, üç, dört harfli isimler-
den bu anlam murat edildiği zaman bu-
nun yolu kelimeye ن ل ziyade edil-